

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

קידושין לג

עניין: תלמיד חכם וספר תורה

גמ' מכות כב :

הארבעים אמר רבא רבא כמה טפשי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה דאילו בס"ת כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרו חדא: רבי יהודה

ר"ן על הרי"ף

ומה מפני לומדיה עומדין מפניה לא כל שכן. והא דלמרינן צמסכת מכות (כג:) כמה טפשי הני אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבה לאו משום דעדיף גברא רבה מספר תורה דהא איפכא למרינן הכא אלא לומר דכיון שאלמלא הייתה התורה כרוכה ומונחת ואינה מפרשי לה כדלמרינן התם דהא צאורייתא כתיב (דברים כה, ג) ארבעים יכנו ואתו רבנן וצנרי להו חדא כמה טפשי נינהו דלא סברי דכס שראוי לעמוד מפני ספר תורה כן ראוי לעמוד מפני לומדיה. וצמספות אמרו (מוס' הרא"ש ד"ה מפני) דהתם הכי קלמרינן כמה טפשי הני אינשי וכו' דהא למיקס מקמי ספר תורה לא ידעינן אלא מקל ומומר דגברא רבה:

שיחת מלאכי השרת פ"ב

ושהיה התורה קניינם. וכמו שאיתא בעבודה זרה שם לעולם ילמוד אדם ואח"כ יהגה, שנאמר ובתורת ה' והדר ובתורתו יהגה, והיינו שהלימוד הוא שלומד דבר אחר, וזהו כאשר התורה תורת ה' והוא למדו. אבל כאשר היא תורתו אז נקרא יהגה, וכל הגיון בלב כדפירש רש"י [תהילים א], וכמו שנאמר והגיון לבי, והיינו שכבר קבוע דברי תורה בכל לבבו, כדרך שאמרנו [בויקרא רבה יז, א] דמסלין דאורייתא כבושין בלבהון, ואז נקרא תורתו. אבל לומדיה הוא רק תורת ה', ובוזו יש קל וחומר אליה שעדיין היא חשובה מהם, רק כאשר היא

מהרי"ט (כאן)

מפני לומדיה עומדים. הך ק"ו אמיל אליצא דאיסי דק"ל וקשה דיהיב טעמא דאילו צמ"ת מ' כתיב ואתו רבנן צנרי כותיה, אבל לרבנן דבעי שיצה זקן דילמא זקנה שאני. כמא דלמרינן צאלו הן הלוקין [מכות כג, ב] כמה טפשי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, והכא עדינן ק"ו איפכא. ומירן רבי ישעיה ז"ל [מוס' ר"ד ד"ה מפני] דהכי פירושו כמה טפשי נינהו וכו' דס"ת גופיה לא ידעינן אלא מק"ו דגברא רבה.

ברכי יוסף יו"ד סי' רמו, כא

ומאחר שכן מאי יועיל מאי דידיעין דמחיל בלב שלם ורצון גמור, הא אין מחילתו מחילה, דשונה הלכות אינו יכול למחול כבוד תורה, דדוקא רב שמחיל כבודו מחול, דתורה דיליה היא, אבל כל השונה הלכות לאו גברא רבה הוא, ואכתי אין התורה נקראת על שמו אלא תורת ה', וכדאמר רבא פ"ק דע"ז (יט, א) 29.

הקדמת השב שמעתתא – אות ע'

ונ"ל לפמ"ש בספר תפארת ישראל (סו"פ ס"ט), דכאשר נתבונן במעשה הבורא כל הנבראים צריכין תיקון ועשיה, כדאיתא במדרש כל אשר ברא בששת ימי המעשה צריך תיקון ועשיה אחרת, חטין צריכין לטחון, החרדל צריכין למותק, ומפני כי התורה ניתנה מהש"י ע"י נביא, ומעלת השכל גדולה מנביאות, וכדאמר' (ב"ב יב.) וחכם עדיף מנביא, וכמו שפעולת השכל גדולה מהטבע כמו כן היא גדולה מנבואה, ולכך החכמים הם עיקר התורה והשלמתה, ומשו"ה אתו רבנן ובצרי לה חדא וכו'. והתורה בא לעולם כמו כל הטבעים שלא באו מבוררים רק האדם בשכלו מבררם והשכל מברר הנבואה וכו'. ובמדרש (תנחומא פר' תזריע פ"ה פ"א א') שאל טרנוסורפוס את רבי עקיבא איזה מעשים נאים וכו', הרי שאפילו מעשה הש"י צריך תיקון וכו'. ואל יפלא בעיניך איך יוכל האדם לברר בחכמה דברי הנבואה, וכמו כן איך החכמה מבררת הטבע שברא הש"י, משום דהכל מהש"י הטבע והחכמה והנבואה הבריאה והתיקון, ע"ש. וזה כוונתם ז"ל הני טפשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי רבנן, דעיקר תיקון והשלמת התורה ע"י החכמים דבצרי חדא, וה"ז כמי שיש לו כרם מלא גפנים נטע שורק ואדם אין לעבוד את אדמתה, הנה כרמו כלא היה, אולם אם ישכור פועלים ויעבדו עבודת הכרם ויעשו ענבים בקרן בן שמן, אז הידד הידד יקראו הדורכים, כרם חמד ענו לה, ומ"מ לא יהיו הפועלים מייטב קנינו כי הכרם הוא העיקר, אך הוא צריך אל הפועלים ובלעדם לא יכון. וכמו כן הוא בתורה אם אין ת"ח לברר ולתקן והיה כדברי ספר החתום, שאין לך מצוה מפורשת בתורה, תפילין לא נודע כמה פרשיות ומה לכתוב, וכן ציצית, ומזוזה, ושעטנז ורבות כהנה, ובמלקות בצרי חדא, ובלעדי הת"ח התורה כלא היתה, אבל אם כבר החזקנו ידי המחזיקים הת"ח המתקנים אותה, וכבר אכלנו את לחמה ויינה שתינו, אז היא העיקר ולא פועלים, כמו המרגליות בתחילת מציאתה סתומה ומכוסה ואינה חשובה מאומה, וכשיש עבד נוקב מרגליות אז הוא יעשנה ויחשיבנה מאוד, אמנם לא יחשב העבד לעיקר כ"א המרגליות. וכן התורה אם מפני לומדיה אנו עומדין שהם הפועלים וכבר תקנו אותה והשלימוה, מפניה לא כ"ש שהיא העיקר, והבן.

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK

